

**FORMY WSPARCIA DLA Kobiet ROZWAŻAJĄCYCH DECYZJĘ O
PRZEKAZANIU SWOJEGO DZIECKA DO ADOPCJI
REALIZOWANE W OŚRODKU ADOPCYJNYM TPD
PRZY UL. SZPITALNEJ 5/6 W WARSZAWIE**

Do szczególnych zadań Ośrodka Adopcyjnego należy zapewnienie pomocy psychologicznej kobietom w ciąży oraz pacjentkom oddziałów ginekologiczno - położniczych, które sygnalizują zamiar pozostawienia dziecka bezpośrednio po urodzeniu (art. 156 *poz. 12 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*).

Działanie to w swojej istocie należy do zadań z zakresu interwencji kryzysowej. Od osób je realizujących wymaga nie tylko profesjonalnego przygotowania z zakresu psychologii klinicznej, poradnictwa i interwencji kryzysowej, ale także dojrzałości, odpowiedzialności, dyskrecji, empatii, szacunku, taktu i delikatności.

Specjalnie w tym celu, w Ośrodku Adopcyjnym przygotowany został program wsparcia dla kobiet i rodzin będących w takiej kryzysowej sytuacji - w kryzysie osobistym połączonym z kryzysem rodzicielskim. Kryzys ten rozumiany jest tu jako utrata równowagi emocjonalnej kobiety/matki bądź mężczyzny/ojca pod wpływem nieoczekiwanego wydarzenia, w tym wypadku nieplanowanej ciąży, bądź nieradzenia sobie z obowiązkami i opieką nad dzieckiem. Od początku pracujemy według klasycznego modelu interwencji kryzysowej dopasowanego do indywidualnych potrzeb osoby zgłaszającej problem.

W stanie kryzysu, w sytuacji dramatu osobistego i poczuciu osamotnienia, porzucenia, zgłasza się kobieta rozważająca przekazanie swojego dziecka do adopcji. Niejednokrotnie jest to wyraz ostatecznej determinacji w potrzebie zabezpieczenia swojego dziecka, na etapie pograżania się w życiowej apatii, rezygnacji, utraty prawidłowej aktywności życiowej.

Wieloletnie doświadczenie Ośrodka Adopcyjnego TPD w pracy z kobietami w nieakceptowanej ciąży wskazuje, że powodzenie procesu terapeutycznego zależy od pozytywnego nastawienia obu stron, zaangażowania, zaufania oraz poświęconego czasu. Warunkiem niezbędnym jest **nawiązanie dobrej relacji terapeutycznej** z osobą wspierającą.

Kiedy spotykamy się po raz pierwszy, dajemy podopiecznej możliwość opowiedzenia nam historii swojego życia. Kobieta w rozmowie mówi o doznanej krzywdzie, prezentuje pesymistyczne, często wrogie nastawienie do świata, może mieć zaburzone relacje interpersonalne. Często towarzyszy jej poczucie braku wsparcia, osamotnienie. Staramy się skupić się na jej reakcjach emocjonalnych wobec opisywanych wydarzeń, na istotnych zdarzeniach z jej życia.

Kobieta zgłaszająca się do ośrodka adopcyjnego ma zagwarantowaną przede wszystkim **dyskrecję, poczucie bezpieczeństwa, ochronę interesów i praw swoich i swojego dziecka.**

Program wsparcia dla zgłaszających się kobiet, oparty jest na zasadach:

- poszanowania godności człowieka,
- uznania podmiotowości dziecka,
- prawa do prymatu rodziny tj. prawa oraz pierwszeństwa do wychowania dziecka w rodzinie biologicznej,
- planowania stałości opieki dla dziecka.

Kobieta może być pewna, że zawsze z uwagą będzie wysłuchana i nieoceniana. Udzielana pomoc psychologiczna koncentruje się na budowaniu pozytywnego nastawienia do siebie, zrozumienia własnych potrzeb i wzmocnieniu w niełatwej sytuacji. Pomaga się kobietą w sposób świadomy przejść okres ciąży i przygotować się do porodu, rodzicielstwa bądź powierzenia swojego dziecka innej rodzinie.

Należy przy tym pamiętać, że ciąża to prawdziwa rewolucja, mieszanka skrajnych emocji oraz odczuć od radosnego uniesienia, radości do lęku czy przerażenia. Psychika kobiety

podlega podobnym zmianom, jak jej ciało. Dodatkowo w przypadku nieplanowanej, niechcianej – nieakceptowanej ciąży natężenie stresu jest wyjątkowo duże i niekorzystne dla rozwijającego się dziecka, dlatego wczesna interwencja w formie opieki psychologicznej jest tak ważna.

Program wsparcia dla kobiet rozważających decyzję o oddaniu dziecka do adopcji realizowany w naszym Ośrodku obejmuje:

I. Cykl spotkań z psychologiem, który pomaga przeanalizować kobiecie własne doświadczenia i zrozumieć:

- przyczynę jej problemów życiowych, niepowodzeń, porażek,
- jakie są przyczyny postrzegania ciąży jako przyczyny kryzysu osobistego,
- czym jest dla niej ciąża,
- jakie są emocjonalne aspekty okresu ciąży, jakie wywołuje myśli, uczucia i wyobrażenia,
- jakie są obawy i lęki towarzyszące ciężarnej w sytuacji trudów życia codziennego - problemów osobistych czy też rodzinnych,
- sytuację rodzinną, osobistą i społeczną,
- jak podjąć próbę akceptacji i radzenia sobie z następującymi zmianami, nastrojami, jakie zachodzą u kobiety,
- jak zaakceptować swoją fizyczność,
- jakie są moje relacje z innymi, w tym z partnerem (ojcem dziecka),
- czy mam wsparcie partnera i zrozumienie bliskich,
- jak pokonać strach przed porodem, konfrontacją i oceną społeczną w momencie przekazania informacji o pozostawieniu dziecka na oddziale z zamiarem przekazania do adopcji,
- możliwości poszukiwania różnych rozwiązań dotyczących przyszłości swojego dziecka
- jaką kobieta ma wizję rozważanego własnego macierzyństwa.

Przedstawione cele spotkań psychologicznych i poradnictwa dla zgłaszających się do Ośrodka Adopcyjnego TPD kobiet osiągnane są trakcie kilku spotkań. Ich częstotliwość jest indywidualnie ustalana i dostosowywana do zgłaszanych przez podopieczną potrzeb.

II. Diagnozę problemu - wspólne poszukiwania w kontekście dawnego i obecnego funkcjonowania kobiety:

- rozpoznanie głębokości kryzysu,
- ustalenia na jakim etapie rozwoju osobistego pozostaje kobieta,
- jakie wyniosła doświadczenia ze swojej rodziny.
- zbadanie systemu rodzinnego,
- ustalenie jej sytuacji społecznej, mieszkaniowej i materialnej,
- ustalenie jej zasobów własnych, jej poziomu intelektualnego, edukacyjnego i pozycji zawodowej, możliwości pracy i samodzielnego utrzymania
- ustalenie stanu zdrowia i jej ogólnej kondycji psychofizycznej,
- ustalenie zasobów zewnętrznych - kręgu osób, które mogły by ją wspierać w macierzyństwie,
- ustalenie w jaki sposób dotychczas radziła sobie w trudnych sytuacjach życiowych - rodzaj podejmowanych działań.

III. Pomoc od strony medycznej:

- zabezpieczenie szerokiej pomocy medycznej: monitorowanie stanu zdrowia w poradni zdrowia, wybór szpitala do porodu, przedstawienie oferty opieki medycznej ze strony personelu oddziału położniczego szpitala, przedstawienie procedury możliwego pozostawienia dziecka na oddziale noworodkowym.
- przedstawienie ewentualnych możliwości umieszczenia dziecka w rodzinnej bądź instytucjonalnej opiece zastępczej (w Interwencyjnym Ośrodku Preadopcyjnym) na czas 6 tygodni od urodzenia dziecka zagwarantowanego prawnie na podjęcie przez matkę ostatecznej decyzji.
- edukacja w zakresie odpowiedzialnych zachowań seksualnych, unikaniu zagrożeń oraz metodach zapobiegania ciąży.

IV. Pomoc prawną opartą na edukacji i wyjaśnianiu przysługujących praw na podstawie Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego, Ustawy o Wspieraniu Rodziny i Systemie Pieczy Zastępczej, Kodeksu Pracy i innych :

- opieka prawna: omówienie przebiegu postępowania w sądzie w przypadku tzw: „zrzeczenia blankietowego”,
- wyjaśnienie wszystkich konsekwencji prawnych składanego oświadczenia woli oraz informowanie o dalszych losach dziecka do czasu umieszczenia w rodzinie adopcyjnej,
- pomoc w kontaktach z urzędami publicznymi (urzędy Miast i Gmin, USC, Urząd Pracy, Zakłady Opieki Zdrowotnej i inne),
- przygotowywanie wymaganej dokumentacji potrzebnej w postępowaniu sądowym,
- przedstawienie zasad przejęcia opieki prawnej nad dzieckiem podopiecznej matki na czas postępowania o przysposobienie.

V. Pomoc socjalna:

- pomoc socjalna, w przypadku braku stałego miejsca zamieszkania albo braku miejsca zamieszkania, zabezpieczenie pobytu w Domu Samotnej Matki lub w innym ośrodku interwencyjnym,
- wsparcie w kontaktach z pozostałymi placówkami pomocowymi np. kuratorami, OPS, PCPR, MOPS itp.
- wsparcie w zakresie podjęcia decyzji o kontynuowaniu nauki, dalszym kształceniu zawodowym, czy aktywnym poszukiwaniu pracy-usamodzielnianiu się podopiecznej,
- ustalanie planu pracy wejścia w rodzicielstwo i przygotowanie własne podopiecznej do podjęcia się roli matki, często samotnie wychowującej dziecko.

VI. Wsparcie psychologiczne

- dbałość o poczucie własnej wartości u podopiecznej matki, wzmacnianie, motywowanie do zmian i rozwoju osobistego (praca na mocnych stronach osoby)
- dbałość o zaspokojenie jej potrzeb:
  - biologicznych (potrzebnych do godnego życia),
  - bezpieczeństwa,
  - akceptacji społecznej (poczucia przynależności, potrzeba posiadania rodziny,

- przyjaźni i miłości, akceptacji światopoglądu),
- szacunku i uznania (potrzeba niezależności, pewności siebie, odpowiedzialności i bycia użytecznym),
- samorealizacji (potrzeba rozwoju osobistego, doskonalenia umiejętności, osiągnięcia celów)
  - wsparcie na etapie pożegnania matki ze swoim dzieckiem, przygotowanie i pozostawienie listu oraz pamiątek dla niego,
  - pomoc w radzeniu sobie z trudnymi emocjami,
  - pomoc w przejściu przez proces żałoby po utracie dziecka,
  - propozycja mediacji w trakcie rozważań o podjęciu decyzji zamiaru wychowywania dziecka, w sytuacjach trudnych rozmów z: rodziną, osobami bliskimi, partnerem, ojcem biologicznym dziecka lub np. mężem, który dowiaduje się, że nie jest ojcem biologicznym, itp .

Tak zaprezentowany projekt pracy daje możliwość na zintegrowanie trudnego doświadczenia, z którym zgłasza się kobieta w nieplanowanej ciąży i pozwala jej dokonać świadomego, dojrzałego wyboru w odniesieniu do swoich możliwości i obecnego funkcjonowania.

Z doświadczeń pracy Ośrodka Adopcyjnego TPD wynika, że rocznie opieką objętych zostaje ok. 50 kobiet rozważających przekazanie dziecka do adopcji, z czego około 30 % matek zmienia swoją wstępną decyzję i postanawia wychowywać dziecko.

Decyzja o przekazaniu dziecka do adopcji wymaga od matki wewnętrznej siły, dojrzałości i konsekwencji w podejmowaniu działań.

Droga, którą podąży, zależy od samej matki, a osoby które spotyka na swojej drodze w ośrodku są czasowym wsparciem, podporą w trudnych i bolesnych decyzjach. Ostateczna decyzja musi być jej wewnętrznym przekonaniem, nie może być ona zakłócona wpływem osoby pomagającej, jej światopoglądem czy przekonaniem do gotowych rozwiązań dających często krótkotrwałą nadzieję, czy poprawę sytuacji osoby wspieranej.

Chcąc wspierać kobiety musimy za nimi podążać, musimy też im zaufać, gdyż to one znają siebie najlepiej, swoje myśli, odczucia, doświadczenia i możliwości. Ważnym przy tym jest skupienie uwagi na tym co mówią i co robią, niż na tym, co my „pomagający” o tym myślimy. Takie skoncentrowanie uwagi na kobiecie i jej przekazie utwierdza ją w przekonaniu, że jest ważna, rozumiana i akceptowana. To służy jej autorefleksji, motywuje do działania i daje siłę aby unieść emocjonalnie podjętą decyzję – wychowywać czy przekazać innej rodzinie.

Nie obiecujemy, że będzie łatwo, pokazujemy jednak, że w decydujących momentach kobieta nie jest pozostawiona sama sobie, zawsze może liczyć na obecność pracownika ośrodka - osoby akceptującej i aktywnie wspierającej.

Choć kryzysy są nieodzowną częścią życia, determinują nasz rozwój, mogą być motorem pozytywnych zmian, to jednak w wielu spotykanych w pracy Ośrodka historiach stają się doświadczeniem przytłaczającym i destrukcyjnym. Gdy do zdarzenia, bądź ciągu wydarzeń, dochodzi w sposób nagły i zupełnie niespodziewany, może doprowadzić to osobę do utraty kontroli nad swoim życiem, zaburzenia równowagi emocjonalnej i w efekcie - załamania. Naszym zadaniem jest temu przeciwdziałać.

Matki które przekazały dzieci mogą liczyć na wsparcie Ośrodka nawet po latach. Także w sytuacji kolejnej ciąży.

Agnieszka Burkacka

pedagog/pracownik socjalny

Ośrodka Adopcyjnego TPD w Warszawie przy ul. Szpitalnej 5/6